

Informace o realizaci protipovodňových opatření v České republice za rok 2009

1. Úvod

Povodňové situace představují na území České republiky největší hrozby přírodních katastrof. Tato skutečnost je dána polohou České republiky v kontinentálním i celosvětovém měřítku. Vzniku povodní nelze zabránit, lze pouze zmírnit jejich dopad na životy a majetek obyvatel. Tato skutečnost velmi významně ovlivňuje postoj Ministerstva zemědělství a správců vodních toků k této problematice.

Povodně na našem území způsobily za posledních 12 let škody téměř za 150 mld. Kč (viz následující tabulka) a významně vstoupily do života společnosti. Po extrémní povodni na Moravě v roce 1997 bylo zřejmé, že povědomí o existenci povodní bylo ve všech oblastech života státu nepřipustně redukováno. Důsledkem této skutečnosti byla jak elementární nepřipravenost na přírodní povodňové katastrofy, tak významná opomenutí a nesystémovost v rozvoji území podél vodních toků, k nimž došlo během téměř 100letého období bez významných povodní.

Povodně v letech 1997 – 2009 z hlediska počtu ztrát na lidských životech a výše povodňových škod

Povodňová situace [rok]	Počet ztrát na lidských životech	Povodňové škody [mil. Kč]	
		celkové	z toho na VH dílech v majetku státu
1997	60	62 600	6 600
1998	10	1 800	
2000	2	3 800	606
2001	0	1 000	100
2002	16	70 000*	4 630
2006	9	6 200	2 238
2009	15	8 500	1 392
Celkem 1997 - 2009	112	153 900	15 566

Pozn.: * údaj zahrnuje odhad ve výši 24 mld. Kč za povodňové škody v hl. m. Praha

2. Důvod předložení materiálu

V návaznosti na usnesení č. 383 ze dne 12. dubna 2006 schválila vláda České republiky svým usnesením č. 496 ze dne 10. května 2006 financování protipovodňových opatření zajišťovaných Ministerstvem zemědělství.

Na základě usnesení vlády č. 496 ze dne 10. května 2006 (bod II/5) bylo uloženo ministru zemědělství předkládat pravidelně po projednání s 1. místopředsedou vlády a ministrem financí vždy do 30. dubna každého kalendářního roku, počínaje rokem 2008, Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky informaci o realizaci protipovodňových opatření v České republice za předchozí kalendářní rok v gesci MZe. První informace byla Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky předložena v dubnu 2008 a v současné době se předkládá již třetí informace v pořadí.

3. Realizace programů protipovodňových opatření v období do roku 2009

Struktura programů Ministerstva zemědělství

č. ISPROFIN	Název programu / podprogramu
129 120	Podpora prevence před povodněmi II
129 122	Podpora protipovodňových opatření s retencí
129 123	Podpora protipovodňových opatření podél vodních toků
129 124	Podpora zvyšování bezpečnosti vodních děl
129 125	Podpora vymezení záplavových území a studií odtokových poměrů
129 130	Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží
129 132	Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavba vodních nádrží
129 133*	Odstraňování povodňových škod na hrázích a objektech rybníků a vodních nádrží
	Realizace pozemkových úprav zaměřených na protipovodňová opatření

Pozn.: * Tyto podprogramy jsou zmíněny v hodnocení prevence před povodněmi, neboť u řady akcí k odstranění škod se zároveň zkvalitňuje jejich preventivní účinek při případné další povodni (zejm. odolnost břehů, zvýšení retenčního prostoru vodních děl, zabezpečení bezpečnostních přelivů na Q₁₀₀ apod.).

3.1 Program 129 120 Podpora prevence před povodněmi II

Program Podpora prevence před povodněmi II navazuje na úspěšnou I. etapu programu (229 060), která byla realizována v letech 2002 – 2007 s náklady ve výši cca 4,043 mld. Kč. Ta byla zaměřena především na území zasažené povodní v roce 1997 (Morava, Odra a povodí horního Labe). Preventivní investiční opatření se soustředila především na budování technických prvků, jejichž realizace přinesla konkrétní a ekonomicky doložitelnou účinnost v hydrologických povodích.

V této etapě bylo realizováno cca 435 akcí a bylo ochráněno více jak 200 tis. obyvatel České republiky. Celková hodnota ochráněného majetku v této etapě činila více jak 245 mld. Kč. Efekty II. etapy budou vyhodnoceny až po realizaci veškerých protipovodňových opatření v letech 2007 - 2013.

Usnesením vlády č. 1304 ze dne 15. listopadu 2006 k Dokumentaci programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II a ke změně usnesení vlády č. 383 ze dne 12. dubna 2006 a č. 496 ze dne 10. května 2006 bylo ministru zemědělství uloženo zajistit v letech 2007 – 2012 realizaci II. etapy programu Podpora prevence před povodněmi II v rozsahu dotačních prostředků ve výši 10 mld. Kč, v následujícím členění finančních zdrojů:

Zdroj	Státní rozpočet	Úvěr EIB	Výnosy z privatizací
Částka (mld. Kč)	1,0	6,0	3,0

Upravená dokumentace programu 129 120 schválená usnesením vlády č. 1527 ze dne 1. prosince 2008, předpokládá změnu rozpočtového rámce rozšířeného na roky 2007 – 2013 s tím, že musí být zajištěno kofinancování programu 129 120 ze státního rozpočtu na roky 2007 – 2013 v celkové výši 1 mld. Kč.

Hlavním cílem II. etapy programu je další snižování úrovně ohrožení a povodňových rizik v záplavových oblastech vodních toků, posílení akumulace v údolních nivách a zvýšení kapacit koryt v intravilánech. Zapracováním výsledků studií z předchozích programů do nových projektových řešení mají investiční akce navržené k financování v rámci II. etapy výraznější systémový charakter. Jedná se především o výstupy ze studií (studie odtokových poměrů a stanovení záplavových území), které byly zpracovány v rámci I. etapy programu.

Věcné cíle programu jsou podloženy zkušeností z průběhu velkých povodní na našem území v posledních deseti letech. Program je zvláště zaměřen na realizaci takových opatření, která řeší povodňové ohrožení v nejrizikovějších lokalitách podél našich významných vodních toků. Metodika hodnocení priorit ve II. etapě programu objektivně upřednostňuje takové projekty, u kterých protipovodňová opatření dosahují největší efekt účinku a finančních nákladů. Akce zahrnuté do programu zahrnují cíle a opatření (zejména např. opatření 2.3.1 závazné části Plánu hlavních povodí ČR) uvedené ve schváleném Plánu hlavních povodí.

Součástí programu je rovněž získání podkladů pro návrhy protipovodňových opatření v budoucnu (studijní podprogram 129 125) a na protipovodňová opatření stavebního charakteru, pro která je plánován výrazně větší rozsah investic. V rámci programu se vhodně doplňují opatření (akce) jak na drobných vodních tocích, tak i opatření pro zvládání extrémních povodňových situací na významných vodních tocích. Opatření na drobných vodních tocích ve správě Zemědělské vodohospodářské správy (dále jen „ZVHS“) a Lesů ČR, s.p. mají (mimo intravilány obcí) charakter především přírodně blízkých opatření.

Dokumentace programu také obsahuje postup pro předkládání návrhů opatření potenciálními ochráněnými subjekty z řad obcí, měst a sdružení obcí, nebo krajů. Součástí programu nejsou opatření na stabilizaci odtokových poměrů v krajině, revitalizace a snížení eroze. Tato opatření mají proměnlivé a obtížně kvantifikovatelné protipovodňové efekty a jejich zavádění vyžaduje delší časovou náročnost. Předpokládá se, že budou realizována především z podpor v gesci Ministerstva životního prostředí financovaných převážně z Operačního programu Životní prostředí.

Skutečnost čerpání roku 2007, 2008 a 2009 a předpoklad čerpání finančních zdrojů programu 129 120 v letech 2010 – 2013 (v mil. Kč)

Zdroj	2007	2008	2009	2010 - 2013	Celkem
Úvěr EIB	0,0	308,0	1 316,6	4 375,4	6 000
FNM*	0,0	140,0	450,0	2 410,0	3 000
Státní rozpočet	193,8	341,4	29,5	435,3	1 000
Celkem dotace	193,8	789,4	1 796,1	7 220,7	10 000
Vlastní zdroje, zdroje územních rozpočtů a fondů EU	58,7	81,2	182,8	177,3	500
Celkem	252,5	870,6	1 978,9	7 398,0	10 500

Pozn.: * Výnosy z privatizací, novelou zákona č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku ČR a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku ČR (zákon o zrušení Fondu národního majetku).

Po prvních dvou letech realizace programu (2007 a 2008) došlo v roce 2009 k výraznému nárůstu čerpaných finančních prostředků ze strany příjemců dotace (cca 2 mld. Kč v roce 2009). Při zachování této úrovně čerpání roku 2009 by do konce trvání programu měly být vyčerpány veškeré zabezpečené finanční prostředky na uvedený program.

Předpoklad parametrů u stavebně zahájených akcí v letech 2007, 2008 a 2009 po jejich dokončení

Název ukazatele	Jednotka	Hodnota výchozího roku	Hodnota cílového roku	Nárůst
129 122 - Podpora protipovodňových opatření s retencí				
Retenční objem	mil. m ³	0	0,174	0,174
Celkový objem	mil. m ³	0	0,041	0,041
Délka ochranné hráze	m	0	198,7	198,7
Délka úpravy/stabilizace toku	m	0	14	14
Délka rekonstruované hrany bezpečnostního přelivu	m	0	36	36
129 123 - Podpora protipovodňových opatření podél vodních toků				
Délka ochranné hráze	m	0	26 015,75	26 015,75
Délka úpravy stabilizace toku	m	0	88 284,92	88 284,92
Délka odlehčovacího koryta/štoly	m	0	3 778,58	3 778,58
Délka mobilní stěny	m	0	1 791,7	1 791,7
Délka přelivné hrany jezu	m	0	141,4	141,4
Délka rekonstruovaného úseku hráze	m	0	6 642,0	6 642,0
Retenční objem pro zachycení splavenin	tis. m ³	0	43,767	43,767
129 124 - Podpora zvyšování bezpečnosti vodních děl				
Délka hrází včetně rekonstruovaných hrází	m	0	885	885
Délka bezpečnostního přelivu (včetně rekonstruovaných)	m	0	66,83	66,83
129 125 - Podpora vymezování záplavových území a studií odtokových poměrů				
Délka řešeného úseku toku	km	0	1 471,895	1 471,895

Ke zvýšenému čerpání finančních prostředků v roce 2009 (cca 2 mld. Kč) přispěla také tzv. malá povodňová novela vodního zákona (zákon č. 181/2001 Sb.) přijatá v roce 2008, která umožňuje řešit majetkoprávní vazby. Dále novela vodního zákona řeší kromě stavebních pozemků (pod hrázemi), také úhradu újmy za omezení využití pozemků v řízené zátopě a úhradu škod na úrodě a porostech po řízeném zaplavení (včetně úhrady vrácených dotací z fondů Evropského společenství).

Přehled skutečného čerpání za období let 2007 – 2009 dle jednotlivých investorů (v mil. Kč)

Investor	Státní rozpočet			Vlastní zdroje
	2007	2008	2009	
Povodí Labe, s.p.	6,277	222,835	282,353	46,615
Povodí Moravy, s.p.	26,616	51,997	93,109	14,572
Povodí Odry, s.p.	37,853	101,087	191,102	36,115
Povodí Ohře, s.p.	9,111	53,095	25,124	8,035
Povodí Vltavy, s.p.	58,357	216,604	401,489	65,063
Lesy ČR, s.p.	42,992	63,803	99,138	68,249
ZVHS	12,617	63,940	92,813	0
Obce	0	11,400	75,695	17,368
Hl.m. Praha	0	4,600	535,314	64,683
Celkem	193,823	789,361	1 796,137	322,700

Třetí rok realizace programu 129 120 lze tedy díky výraznému zvýšení čerpání finančních prostředků (oproti roku 2008 o více než 100%) hodnotit kladně. Současně dochází také k aktualizaci stávajících vymezených záplavových území (jedná se zejména o doplnění jejich aktivních zón). Proces vymezování záplavových území podél vodních toků dlouhodobě systémově podporovaný Ministerstvem zemědělství byl ukončen již v roce 2008 a správci povodí vymezili záplavová území podél cca 12 400 km délky vodních toků (tj. cca 73 % jejich celkové délky).

Při řízení programu byl nastaven objektivní systém hodnocení a zařazování akcí do programu, a rovněž mechanismus administrace akcí navrhovatelů protipovodňových opatření z řad měst a obcí.

Přehled nejvýznamnějších investičních akcí zahájených v roce 2009

„Plzeň – Berounka – komplexní opatření v oblasti Roudná“ s předpokládanými náklady ve výši 110,0 mil. Kč řeší zvýšení protipovodňové ochrany části města Plzně před povodňovými průtoky. Této ochrany bude dosaženo zlepšením podmínek odtoku vody z intravilánu Plzně. Vedlejším cílem je stabilizace koryta řeky Berounky a kultivace inundačního území v rozsahu zájmového území stavby.

„Zkapacitnění Bělského potoka v Děčíně ř. km. 1,620 – 1,880“ s předpokládanými náklady 15,0 mil. Kč. Cílem vybudování kapacitního obtoku je odvedení povodňových průtoků, což znamená zvýšení úrovně protipovodňové ochrany z Q_1 až Q_2 přibližně na Q_{50} . Stávající trasa bude stabilizována a zachována pro odvádění vody z údolnice.

„Tichá Orlice, Chocẽ, zvýšení protipovodňové ochrany města rekonstrukcí úpravy vodního toku a hrázemi“ s celkovými náklady 149,531 mil. Kč. Cílem protipovodňového opatření je zvýšení úrovně průtoku koryta na Q_{100} s počtem ochráněných obyvatel 2719 na ploše 114,7 ha.

„Úprava Porubky, Ostrava-Svinov km 0,900 – 7,200“ s celkovými náklady ve výši 68,5 mil. Kč, jejímž cílem je zkapacitnění koryta ze stávajícího průtoku Q_5 na Q_{20} . Realizaci opatření bude ochráněno při Q_{20} celkem 262 obyvatel, 104 bytových jednotek.

„Svitava, Blansko, úprava koryta“ s předpokládanými náklady 49,8 mil. Kč zajistí zkapacitnění koryta na úroveň průtoku Q_{20} a společně s retenčním účinkem suché nádrže Rájec – Jestřebí bude zajištěna ochrana téměř na úroveň Q_{100} , kdy ochrání 527 obyvatel.

3.2 Program 129 130 Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží

Program Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží navazuje na úspěšnou I. etapu programu (220 210), která byla realizována v letech 2003 – 2007. V tomto období bylo vybudováno cca 230 akcí v nákladech cca 2,139 mld. Kč.

Usnesením vlády č. 1304 ze dne 15. listopadu 2006 k Dokumentaci programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II a ke změně usnesení vlády č. 383 ze dne 12. dubna 2006 a č. 496 ze dne 10. května 2006 bylo ministru zemědělství uloženo zajistit v letech 2007 – 2012 realizaci programu 129 130 Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží v rozsahu dotačních prostředků ve výši 4,2 mld. Kč. V současné době je připravena 1. změna Dokumentace programu 129 130 (probíhá proces notifikace), která vychází ze zkušeností s administrací programu v uplynulých letech a zohledňuje aktuální potřeby programu. Úprava Dokumentace programu řeší především jeho prolongaci do roku 2013 současně s úpravou finanční bilance v rozsahu dotačních prostředků programu ve výši 3,2 mld. Kč, a to v následující struktuře:

Zdroj	Státní rozpočet	Úvěr EIB	Výnosy z privatizací
Částka (mld. Kč)	0,9	2,0	0,3

Podle návrhu 1. změny Dokumentace programu 129 130 se v letech 2007 – 2013 předpokládá financování výdajů programu ve výši 4,0 mld. Kč, z čehož představují 1,0 mld. Kč kapitálové výdaje (investice) a 3,0 mld. Kč běžné výdaje (neinvestice). Spoluúčast investorů na financování akcí zahrnutých do programu je stanovena ve výši 20 % nákladů akce (s výjimkou žadatelů z oblasti výzkumných a školních ústavů). Předepsaná finanční spoluúčast investorů na realizaci akcí podléhá průběžné kontrole Referátu Finančního manažera protipovodňových programů Ministerstva financí. Celkově se předpokládá podíl vlastních zdrojů investorů, příp. jiných zdrojů ve výši 0,8 mld. Kč (v rámci této částky mohou být eventuálně uplatněny i jiné zdroje, zejména příspěvky z územních rozpočtů).

Hlavním cílem tohoto programu je mj. zlepšení technického stavu rybníčního fondu České republiky a obnova vodohospodářských funkcí rybníků a vodních nádrží s ohledem na jejich význam při omezování extrémních hydrologických situací – povodní a sucha. Prioritou programu je odbahnění a realizace rekonstrukcí hrází a objektů rybníků a malých vodních nádrží s cílem obnovení jejich základních funkcí, zvýšení jejich bezpečnosti během povodní, zvýšení jejich využitelné retenční kapacity a zajištění výstavby nových vodních nádrží, které budou součástí systému protipovodňové ochrany. Dle navrhované 1. změny dokumentace je předpokládáno vytvoření 1,52 mil. m³ retenčního prostoru nově budovaných nádrží a 3,2 mil. m³ retenčního prostoru řešeného v rámci rekonstrukce stávajících rybníků.

Navrhovaný program 129 130 vychází ze zkušeností s programem 229 210 „Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží“ a ještě výrazněji akcentuje a podporuje protipovodňové funkce rybníků a malých vodních nádrží a bezpečnost rybníčních hrází a souvisejících objektů.

Skutečnost čerpání v letech 2007 – 2009 a předpoklad čerpání finančních zdrojů programu 129 130 v letech 2010 – 2013 (v mil. Kč)

Zdroj	2007	2008	2009	2010 - 2013	Celkem
Úvěr od EIB	-	-	368,6	1 631,4	2 000,0
FNM*	-	19,0	90,0	190,9	299,9
Státní rozpočet	-	400,0	160,0	340,0	900,0
Celkem dotace	-	419,0	618,6	2 162,3	3 199,9
Vlastní, příp. jiné	8,0	106,3	60,8	625,0	800,1
Celkem	8,0	525,3	679,4	2 787,3	4 000,0

Pozn.: * Výnosy z privatizací, novelou zákona č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku České republiky (zákon o zrušení Fondu národního majetku).

Po prvních dvou letech realizace programu (2007 a 2008) došlo v roce 2009 k výraznému nárůstu čerpaných finančních prostředků ze strany příjemců dotace, a to na částku cca 680 mil. Kč v roce 2009 (zvýšení čerpání oproti roku 2008 o cca 30%). Při zachování této úrovně čerpání roku 2009 by do konce trvání programu měly být vyčerpány veškeré zabezpečené finanční prostředky na uvedený program.

Předpoklad parametrů u stavebně zahájených akcí v letech 2007 – 2009 po jejich dokončení

Název parametru	Jednotka	Hodnota výchozího roku	Hodnota cílového roku	Nárůst
Opravy a rekonstrukce rybníčních hrází	tis. m ³	0	79,852	79,852
Vybudované a rekonstruované bezpečnostní zařízení na min. Q ₁₀₀	m	177,61	1 243,6	1 065,99
Vybudovaná či obnovená výpustná zařízení	m	13,53	212,5	198,97
Vytvořený zásobní prostor vzniklý obnovou či rekonstrukcí	tis. m ³	3 295,63	8 128,12	4 832,49
Odbahnění	tis. m ³	0	4 266,81	4 266,81
Retenční prostor vytvořený výstavbou nových VN	tis. m ³	2 019,71	5 836,27	3 816,56

3.3 Realizace pozemkových úprav zaměřených na protipovodňová opatření

Usnesením vlády č. 1304 ze dne 15. listopadu 2006 k Dokumentaci programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II a ke změně usnesení vlády č. 383 ze dne 12. dubna 2006 a č. 496 ze dne 10. května 2006 bylo ministru zemědělství uloženo zajistit v období let 2007 až 2010 také realizaci pozemkových úprav zaměřených na protipovodňová opatření v rozsahu 1 mld. Kč v následujícím členění finančních zdrojů:

Zdroj	Státní rozpočet	Úvěr EIB	Výnosy z privatizací
Částka (mld. Kč)	0,3	-	0,7

Na pozemkové úpravy zaměřené na protipovodňová opatření jsou finanční prostředky využity tam, kde je účelné uspořádat vlastnické vztahy v řešeném území nebo jeho části ještě před vydáním stavebního povolení a také na konkrétní protipovodňová opatření (investice), která byla navržena v rámci pozemkových úprav a vychází ze schválených plánů společných

zařízení. Cíl a účel pozemkových úprav je obsažen v ustanovení § 2 zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/2002 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Skutečnost čerpání v letech 2007 – 2009 a předpoklad čerpání finančních zdrojů v letech 2010 – 2013 (v mil. Kč)

Zdroj	2007	2008	2009	2010 - 2013	celkem
SR	64	45	50	141	300
OSFA	0	0	63	637	700
Celkem	64	45	113	778	1000

V roce 2007 byly využity finanční prostředky ze státního rozpočtu ve výši 64 mil. Kč a v roce 2008 ve výši 44,6 mil. Kč, a to na konkrétní investiční opatření dle schválených plánů společných zařízení pozemkových úprav, přičemž výběr jednotlivých akcí byl proveden v návaznosti na seznam protipovodňových opatření ZVHS, příp. s.p. Povodí. Jednalo se ve většině případů o suché poldry (celkem 8 akcí, z toho 4 v kombinaci s dalšími podpůrnými opatřeními, zejména příkopy, popř. průlehy), dále ohrazování toku (2 akce, z toho 1 v kombinaci s příkopem), rybníky (2 akce), příkopy (5 akcí, tzn. kromě případů uvedených u poldrů), úprava koryta toku (1 akce) a zpracování projektové dokumentace pro realizaci v následujícím období (6 akcí). V těchto letech se nepodařilo čerpat finanční prostředky z výnosů z privatizací (v roce 2007 nebyly ještě uvolněny). V roce 2009 byl čerpán rozpočet již v celkové výši 112,5 mil. Kč a prostředky z fondu OSFA byly čerpány na neinvestiční i investiční výdaje. Z neinvestičních prostředků ve výši 13,1 mil. Kč byly hrazeny návrhy pozemkových úprav, investiční prostředky ve výši 49,5 mil. Kč byly použity k financování protipovodňových opatření. Ze schváleného rozpočtu bylo jako investiční výdaj na protipovodňová opatření vyčerpáno 49,9 mil. Kč. V roce 2009 tak došlo k výraznému navýšení čerpání finančních prostředků, a to o cca 150%.

V předchozích letech nebyly v předpokládané výši čerpány finanční prostředky na návrhy pozemkových úprav (neinvestice), které by uspořádaly majetkové poměry za účelem realizace velkých akcí, kde investory jsou zejména s.p. Povodí, ZVHS a Lesy ČR, s.p. Důvodem byla zejména skutečnost, že jmenovaní velcí investoři by uvítali prakticky okamžité řešení těchto vztahů s ohledem na brzké plánované termíny realizace, což ovšem nelze v procesu pozemkových úprav v potřebně krátkých termínech zajistit. Proto se tato příprava posunuje na období příštích let, tedy pro investiční akce, jejichž řešení se předpokládá v následujících letech. Předpokládá se také zvýšené čerpání na drobnější protipovodňové akce vyplývající přímo z dokončovaných návrhů pozemkových úprav, kde investory jsou přímo pozemkové úřady.

Ústřední pozemkový úřad vydal v roce 2008 pro potřebu pozemkových úřadů „Metodický pokyn pro čerpání finančních prostředků na realizaci pozemkových úprav zaměřených na protipovodňová opatření“. Na základě tohoto pokynu byl stanoven postup pro čerpání finančních prostředků v následujících letech, a to jak na investiční akce s ohledem na plánované velké vodohospodářské investice, kde využití pozemkových úprav podpoří vypořádání majetkoprávních problémů s vlastníky pozemků dotčených protipovodňovými opatřeními, tak i na návrhy pozemkových úprav v územích, která vyžadují úpravu vodohospodářských poměrů s ohledem na prevenci před povodněmi. Ze strany Ministerstva financí však byl v roce 2009 vznesen požadavek poněkud exaktnějšího a podrobnějšího hodnocení projektů, které budou vybrány pro financování z tohoto zdroje, proto bude

v průběhu roku 2010 vytvořen podrobnější metodický postup, který zajistí výběr projektů pozemkových úprav podle předpokládaného protipovodňového účinku při zohlednění ekonomické efektivity a komplexnosti z vodohospodářského hlediska.

4. Závěr

Realizovaná protipovodňová opatření v gesci Ministerstva zemědělství výrazně omezují rizika povodňových škod a naplňují tak „Strategii ochrany před povodněmi pro území České republiky“ schválenou usnesením vlády č. 382 ze dne 19. dubna 2000.

V I. etapě programu Prevence před povodněmi (2002 – 2007) byl nastartován systémový proces cíleného zvyšování ochrany před povodněmi v ČR. Obecně se dá konstatovat, že míra ochrany před povodněmi v ČR roste z úrovně Q_{20} na cca Q_{50} . V I. etapě bylo realizováno 435 akcí v úhrnné výši cca 4,043 mld. Kč. V těchto letech bylo před povodněmi ochráněno více než 200 tis. obyvatel ČR. Celková hodnota majetku v této I. etapě činila více jak 245 mld. Kč.

V rámci programu Podpora prevence před povodněmi II (2007 – 2013) bylo již zabezpečeno cca 10 mld. Kč. V rámci programu Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží (2007 – 2013) bylo již zabezpečeno cca 4 mld. Kč. Tyto programy jsou dále vhodně doplňovány o realizaci pozemkových úprav, které částečně napomáhají s přípravou staveb a o investiční opatření dle schválených plánů společných zařízení pozemkových úprav, přičemž výběr jednotlivých akcí je prováděn v návaznosti na akce jednotlivých správců vodních toků. Čerpání obou programů v gesci Ministerstva zemědělství probíhá uspokojivě a při zachování současného čerpání finančních prostředků se na konci trvání obou programů dá předpokládat využití veškerých zabezpečených finančních prostředků. V roce 2009 se současně podařilo nastartovat i čerpání u realizace pozemkových úprav. Celkové vyhodnocení efektů II. etapy bude provedeno po realizaci protipovodňových opatření v letech 2007 – 2013.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti se již dnes jeví jako velmi účelné a prospěšné pokračovat ve zvyšování protipovodňové ochrany také v dalších letech, tj. po roce 2013. Tato uvažovaná tzv. III. etapa programu Prevence před povodněmi by byla velmi výrazně orientována na retenci podél vodních toků s využitím prostorů k řízeným rozlivům v poldrech včetně úprav v krajině.

Pro efektivní ochranu před povodněmi je nutné zohledňovat i další požadavky Strategie ochrany před povodněmi pro území České republiky, a to potřebu „vycházet z kombinace opatření v krajině, která zvyšují přirozenou akumulaci a retardaci vody v území, a technických opatření k ovlivnění povodňových průtoků“ a dále „zachovávat a vhodným způsobem využívat přirozená inundační území“. Z důvodu současné potřeby do roku 2015 dosáhnout dobrého ekologického stavu vod (tj. včetně hydromorfologie) jakožto požadavku Rámcové směrnice o vodách (2000/60/ES), ke které se ČR zavázala, je tedy vhodné s ohledem na koncepčnost a efektivnost vynaloženého úsilí i finančních prostředků kombinovat technická a přírodě blízká protipovodňová opatření všude tam, kde je to možné.

Realizaci uvedených programů a opatření je nutné zajistit i nadále, současně s tím je důležité zabezpečit i dostatečné finanční prostředky, neboť jde o vynaložená efektivní opatření s návratností v úsporách na povodňových škodách. Budou realizována opatření, která budou v souladu se záměry Plánu hlavních povodí ČR a Plánů oblastí povodí.

Další informace o realizaci protipovodňových opatření v České republice v gesci Ministerstva zemědělství za předchozí kalendářní rok, tedy 2010, bude Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky předložena v termínu do 30. dubna 2011.